

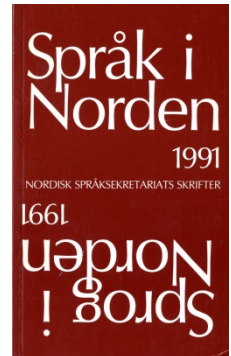
Sprog i Norden

Titel: Språksamarbeid i Norden 1990

Forfatter: Ståle Løland

Kilde: Sprog i Norden, 1991, s. 100-106

URL: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/sin/issue/archive>

© Nordisk språksekretariat

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre numre af Sprog i Norden (1970-2004) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Språksamarbeid i Norden 1990

Av Ståle Løland

Nordisk språksekretariat

Nordisk språksekretariat ble opprettet i 1978 som et samarbeidsorgan for språknemndene i Norden og andre som arbeider med nordiske språkspørsmål. Ifølge instruksjonen skal sekretariatet arbeide for å bevare og styrke det språklige fellesskapet i Norden og for å fremme den nordiske språkforståelsen. Dette skal sekretariatet gjøre blant annet ved å være rådgivende og koordinerende organ i nordiske språkspørsmål, ta initiativ til forskningsprosjekter, følge grannespråkundervisningen på alle utdanningsnivåer, samarbeide med massemediene, medvirke ved ordboksprosjekter, gi ut skrifter og arrangere nordiske møter om språkspørsmål.

Organisasjon

Nordisk språksekretariat blir ledet av et styre på tolv personer som representerer samtlige språk og språknemnder i Norden. Styret utpeker blant sine medlemmer et arbeidsutvalg med en representant fra Dansk Sprognævn, en for Forskningscentralen för de inhemska språken i Finland, en fra Íslensk málnefnd, en fra Norsk språkråd og en fra Svenska språknämnden. Formannen i styret er samtidig formann i arbeidsutvalget. Sekretariatets fellesnordiske administrasjon er plassert ved Norsk språkråd i Oslo. I 1990 har sekretariatet hatt fire ansatte: sekretariatssjef Ståle Løland, førstekonsulent Per Ivar Vaagland, administrasjonskonsulent Rikke Hauge og førstekontorfullmektig Erla Stensby (halv stilling).

I perioden 1.1.90 til 31.12.92 har styret denne sammensetningen:

Fra:
Dansk Sprognævn

Medlemmer:
seniorforsker
Else Bojsen
universitetslektor
Allan Karker

Suppleanter:
skoledirektør
Karl Hårbøl
professor
Jørn Lund

Forskningscentralen för de inhemska språken i Finland	byråchef Esko Koivusalo (finsk, til 20.8.90) specialforskare Liisa Huovinen-Nyberg (fra 20.8.90) specialforskare Mikael Reuter (svensk)	bitr. professor Päivi Rintala professor Christer Laurén
Føroyska málnevndin	professor Jóhan Hendrik W. Poulsen	seminarieadjunkt Jeffrei Henriksen
Oqaasiliortut/ Grønlands Sprognævn	universitetslektor Carl Christian Olsen	professor Robert Petersen
Íslensk málnefnd	professor Baldur Jónsson	docent Kristján Árnason
Norsk språkråd	rektor Aslaug Ligaard (bokmål) professor Kjell Venås (nynorsk)	professor Egil Pettersen lektor Ingeborg Donali
Sámi Giellalavdegoddi /Samisk språknemnd	lektor Helvi Nuorgam-Poutasuo	fil.kand. Elli Sivi N. Utsi
Svenska språknämnden	docent Margareta Westman	fil.kand. Birgitta Lindgren
Sverigefinska språknämnden	fil.lic. Solfred Söderlind	fil.kand. Paula Ehrnebo

Arbeidsutvalget har denne sammensetningen:

Medlemmer:

Allan Karker (formann)
Liisa Huovinen-Nyberg (fra 20.8.90)
Esko Koivusalo (nestformann, til 20.8.90)
Baldur Jónsson
Kjell Venås
Margareta Westman (nestformann fra 13.9.90)

Suppleanter:

Else Bøjsen
Mikael Reuter
Kristján Árnason
Aslaug Ligaard
Birgitta Lindgren

Møter, kurs og konferanser

Det årlige styremøtet i Nordisk språksekreatariat ble holdt i Svanneke på Bornholm 13. september i tilknytning til det 37. nordiske språkmøtet 14.–16. september. Blant emnene som ble behandlet på styremøtet og det nordiske språkmøtet, var Nordmål – handlingsprogram for språklig samarbeid i Norden 1990–1995 (jf. nedenfor).

Arbeidsutvalget og de nordiske sekretærene i Dansk Sprog-nævn, Forskningscentralen för de inhemska språken i Finland, Norsk språkråd og Svenska språknämnden har hatt tre møter.

Dessuten har det vært ett sekretærmøte.

I 1990 har Språksekretariatet vært arrangør eller medarrangør av disse møtene, kursene og konferansene:

«Norden og Estland» (Oslo 14. januar, i samarbeid med den norske Foreningen Norden.)

Grannelandskurs for svenske lærerutdannere (grundskollærarlinjen). (Oslo 5.–7. mars, i samarbeid med Svenskhemmet Voksenåsen.)

«Samspråk på grannspråk». Kurs om nordisk språkforståelse. (Stockholm 6. mars, i samarbeid med Nordplan.)

«Norden framfor 90-tallet». Konferanse om Nordens språk, kultur og samfunnsforhold for lærere i Sovjetunionen som underviser i ett eller flere av språkene i Norden. (Leningrad 5.–8. april, i samarbeid med Nemnda for nordisk lektorsarbeid.)

«Lexikonord» – nordisk ordbokskonferanse. (Göteborg 11.–13. mai, i samarbeid med Göteborgs Universitet.)

Kurs i norsk språk og kultur for svenske lærerkandidater («gymnasielærere»). (Oslo 13.–18. mai, i samarbeid med Svenskhemmet Voksenåsen.)

Kurs i islandsk for ansatte i språknemndene, Språksekretariatet og andre. (Reykjavik 21.–26. mai, i samarbeid med Íslensk málnefnd.)

Kurs i grannelandskunnskap for handledare ved praksisskoler tilknyttet svensk lærerutdanning. (Oslo 11.–13. juni, i samarbeid med Svenskhemmet Voksenåsen og Göteborgs Universitet.)

Etterutdanningskurs for dansklærere om nordiske språk og nordisk litteratur. (Oslo 16.–21. juni, i samarbeid med Danmarks Lærerhøjskole og Svenskhemmet Voksenåsen.)

Kurs for baltiske lærere og studenter i nordiske språk og nordisk litteratur. (Oslo, 5. juli.)

Kurs i norsk språk og kultur for svenske lærerkandidater («tidigarelärare»). (Oslo 8.–12. oktober, i samarbeid med Svenskhemmet Voksenåsen.)

Kurs i svensk språk og kultur for norske lærerutdannere. (Stockholm 31. oktober–4. november.)

Konferanse for nordiske utenlandslektorer i Norden (Oslo 14.–16. desember, i samarbeid med Nemnda for nordisk lektorsamarbeid.)

Representanter for Språksekretariatet har som vanlig orientert om nordisk språksamarbeid og nordiske språkspørsmål ved møter, kurs, konferanser o.l. Den pedagogiske konsulenten har besøkt skoler, skolemyndigheter og lærerutdanningsinstitusjoner og orientert om grannespråkundervisningen. Sekretariats-sjefen har deltatt i to møter med formennene for samarbeidsor-ganer på kulturavtalens områder om gjennomføringen av Nordmål – handlingsprogram for språklig samarbeid i Norden 1990–1995.

Samarbeid

Språksekretariatet samarbeider med morsmåslærernes og terminologisentralenes nordiske organer – Nordspråk og Nord-term – og deltar på deres fellesmøter. Språksekretariatet sam-arbeider også med Nordiska språk- og informationscentret i Helsingfors, med Foreningene Norden og med andre nordiske organer og institusjoner. Sekretariatssjefen har deltatt på et nordisk samarbeidsmøte om medisinsk språkrøkt, arrangert av Svenska läkaresällskapetets kommitté för medicinsk språkvård.

Språksekretariatet har i 1990 innledet et samarbeid med Danmarks Lærershøjskole om etterutdanningskurs for danske lærere, og med Svenskhemmet Voksenåsen om kurs i norsk språk og litteratur for svenske lærerkandidater, lærere og lærerutdannere. Sekretariatet har vært i kontakt med instanser i

Danmark og Sverige med sikte på å få i gang tilsvarende kurs i dansk og svensk.

Skrifter

I 1990 gav Nordisk språksekretariat ut disse skrifterne: Språk i Norden 1990, Språk og litteratur i Norden 80–90 (rapport fra Sundvollen-kursene 1989), Ord for tal (om skandinaviske tallord i dansk).

Språksekretariatet har i 1990 påbegynt arbeidet med en skandinavisk ordbok (jf. nedenfor) og en brosjyre om det islandske alfabetet og om navn og navneskikk på Island.

Språkspalte i Nordisk Kontakt

Språksekretariatet har fortsatt arbeidet med å redigere en språkspalte i tidsskriftet Nordisk Kontakt. Tidsskriftet blir utgitt av Nordisk råd og kommer med 16–17 nummer i året. Blant emner som har vært tatt opp, kan nevnes: Nya ord i svenska språket, Sverigefinskt terminologiarbete, Nordiske lånord i engelsk, Bogstavforbistring i Norden, Vad pratar man om i Finland (om nye ord i finsk), Om namn på dei norske målformene, Nordisk lektorsamarbeid i utlandet, Har vi noget at sige til hinanden i Norden? (om grannespråksundervisningen).

Skandinavisk ordbok

Språksekretariatet har i 1990 påbegynt arbeidet med en skandinavisk ordbok i samarbeid med Nordstedts (tidligere Esselte) Ordbok. Redaktører er Skirne Bruland (Norge), Allan Karker (Danmark) og Birgitta Lindgren (Sverige). Ordboka vil bestå av tre separate lister: en med danske oppslagsord, en med norske (bokmål og nynorsk) og en med svenske. Listene konsentrerer seg om særspårlige ord og såkalte lumske ord. Totalt skal ordboka omfatte maksimalt 9000 ord.

Samarbeid om ordbøker

På ordbokskonferansen «Lexikonord» i Göteborg 11.–13. mai ble det nedsatt en arbeidsgruppe som skal utarbeide forslag til statutter for en nordisk leksikografisk forening. Dessuten skal gruppen undersøke mulighetene for å få i gang et nordisk lek-

sikografisk tidsskrift. Språksekretariatet fungerer som sekretariat for arbeidsgruppen. Gruppen vil legge fram sin innstilling på en nordisk leksikografikonferanse i Oslo 28.–31. mai 1991.

Forskningsprosjekter

Språksekretariatet har engasjert fil.kand. Ulla Börestam ved Uppsala universitet som leder av et prosjekt som skal kartlegge og analysere kommunikasjonen på nordiske møter. Prosjektet ble påbegynt høsten 1988 og skal etter planen være ferdig i 1992.

På oppdrag av Nordisk språksekretariat har professor Bengt Sigurd utarbeidet et notat om forskningsoppgaver i forbindelse med språkblanding i den nordiske TV3-kanalen.

Uttalelser

Språksekretariatet har i 1990 uttalt seg om disse sakene: utkast til lov om bruk av samisk språk (til Kirke- og kulturdepartementet i Norge), om gjennomføringen av Nordmål – handlingsprogram for språklig samarbeid i Norden 1990–1995 (til Nordisk ministerråd) og om tre søknader til Nordisk kulturfond om støtte til ordboksprosjekter: en finsk-samisk ordbok, en finsk-norsk ordbok og en norsk-islandsk ordbok.

Nordmål 1990–1995

I 1990 har Nordisk råd og Nordisk ministerråd vedtatt Nordmål – handlingsprogram for språklig samarbeid i Norden 1990–1995. Språksekretariatet har deltatt i utarbeidingen av handlingsprogrammet. Sekretariatssjefen representerte Språksekretariatet i det utvalget som utarbeidet forslaget til handlingsprogram, og saken har vært behandlet flere ganger i styret og arbeidsutvalget. I handlingsprogrammet blir Språksekretariatet utpekt som ansvarlig organ for etterutdanningskurs for lærere, kurs for lærerutdannere, forskning om nordisk språkforståelse og arbeid med ordbøker og terminologi.

Språkspørsmål

I samarbeid med språknemndene har Språksekretariatet også i 1990 behandlet språkspørsmål med sikte på å komme fram til fellesnordiske anbefalinger.

Nordisk-persisk terminologi

Etter oppfordring fra kontaktgruppen for migrasjonsspørsmål under Nordisk ministerråd har Språksekretariatet påtatt seg å administrere et prøveprosjekt som går ut på å oversette et utvalg av nordiske arbeidsmiljøtermer til persisk. I 1990 er det utarbeidet en norsk/svensk-persisk arbeidsmiljøordliste på ca. 400 ord.

Nordisk lektorsamarbeid

Etter vedtak i Nordisk ministerråd overtok Språksekretariatet i 1989 sekretariatsfunksjonen for det nordiske lektorsamarbeidet. Dette samarbeidet omfatter ca. 400 lektorer og språklærere både i og utenfor Norden. Samarbeidet tar sikte på å styrke undervisningen i Nordens språk, litteratur, kultur og samfunns- liv ved utenlandske universiteter. Virksomheten blir ledet av Nemnda for nordisk lektorsamarbeid, som har en representant fra hver av sendelektoradministrasjonene i de nordiske landene. Nordisk ministerråd har i 1990 bevilget 350 000 dkr til denne virksomheten, og dessuten 100 000 nkr i ekstra administrasjonsutgifter for sekretariatet. De viktigste tiltakene i 1990 har vært konferansen «Norden framfor 90-tallet» for sovjetiske lærere (Leningrad 5.–8. april) og en konferanse for nordiske utenlandslektorer i Norden (Oslo 14.–16. desember). Dessuten har det vært gitt støtte til en rekke lektorinitiativer. Nemnda for nordisk lektorsamarbeid har i 1990 uttalt seg til Nordisk råd om medlemsforslag A 927/k om kultursamarbeid mellom Norden og de østeuropeiske land og Sovjetunionen.

Nye kontorlokaler

Nordisk språksekretariat har i 1990 flyttet inn i nye kontorlokaler i sentrum av Oslo. Den norske staten betaler fortsatt leie- utgiftene for Språksekretariatet.